

בדיקת גדיד אשכולות חד פעמי במג'הול עסיסי, 1995

ד"ר בניינים - מוגש לחברי הועדה המקצועית, פברואר 1996

מוגש ע"י: גדעון זיו, חובב וקסלר - מ"פ ערבה דרומית

מטרת המחקר: להוזיל עלויות גדיד מגיהול כפרי עסיסי.

הנחת היסוד בתצפית זו היא כי בתנאי הגידול בערבה הדרומית קיים חוסר אחידות רב בהבשלה בתוך האשכול וכי הסיכוי ליישום מסחרי של גדיד חד פעמי, ללא פחת גבוה, הינו קטן. התצפית הועמדה מתוך תקווה לסתור הנחה זו ולפתח שיטת גדיד יעילה וזולה מהנוכחית. גם במידה ויישום מסחרי הינו אפשרי עדיין יהיה צורך לבצע כשלושה גדידים, אלא שהביצוע יהא מהיר וזול משיטת הגדיד הסלקטיבי.

להלן תכנית הניסוי כפי שהוכנה ערב הגדיד, באוגוסט '95:

לבצע התצפית על שלשה עצי מג'הול ביטבתה.

יבוצעו שלשה טיפולים, עץ אחד לטיפול, עפ"י מצבי ההבשלה הבאים:

טיפול ראשון: גדיד אשכולות סלקטיבי כשהאשכול מגיע ל- 5% בוחל.
טיפול שני: גדיד אשכולות סלקטיבי כשהאשכול מגיע ל- 25% בוחל.
טיפול שלישי: גדיד אשכולות סלקטיבי כשהאשכול מגיע ל- 50% בוחל.

מספר הגדידים אינו קבוע.

בכל מועד גדיד יבוצע מיון ראשוני בשדה, בתוך עד 24 שעות מהגדיד, לששה סוגים: בוסר, חצי בוסר, בוחל, עסיסי, יבש, בררה. למטרות הניסוי יילקחו פירות מגודל סווג "גדול" ומעלה. הפירות הממוינים ייפרסו בשכבה אחת חשופים לשמש למשך 1-4 ימים כנדרש עפ"י מצבם, ע"מ להביאם לדרגת פרי עסיסי.

בגמר הטיפול הנ"ל בשדה תבוצע הערכה כמותית של אחוז הפרי מכלל הפרי שנגדד אשר עמד בסטנדרט המוגדר לפרי עסיסי.

לביקורת ישמשו שלשה עצי מג'הול נוספים אשר ייגדדו עפ"י ההנחיות המסחריות דהיום, שלשה עד ארבעה גדידים סלקטיביים בתוך האשכול. פרי זה יטופל באופן זהה (סעיפים 3 ו-4 לעיל) ותוצאות מיונו יושו לטיפולים.

תוצאות ודין

ברקע הניסוי יש לציין ארוע אקלימי חריג בעיתוי ובעוצמה אשר ארע בשבוע השני של יולי ואשר גרם לנשירת פרי מסיבית ביותר.

גדיד ראשון בוצע בתאריך 23.8.95. כבר בתאריך מוקדם זה היו כ- 85% מן האשכולות במצב הבשלה של 5% בוחל ומעלה! כמו כן נגדדו אשכולות במצבי הבשלה של 25% ו- 50% בוחל. חלק מהפרי היה יבש. הפרי מויין ונפרס בשמש כמפורט לעיל, וקצב התיבשותו והבחלתו נצפו בימים שלאחר מכן עד לתאריך 29.8.95. הפרי היבש מויין ל"יבש רגיל" ו"יבש טבעות", נפרס בשמש כ"ל בתוספת התזה על הפרי וכסוי ביריעת פלסטיק (הידרציה בתנאי שדה). מסיבות שונות לא בוצעה ספירה כמותית והתוצאות מנותחות להלן ברמה הכללית בלבד. גדיד זה היה גם הגדיד היחיד במתכונת הניסוי.

1. פרי הבוסר עבר בחלקו לבוחל וחלקו האחר הצטמק בלא שהבשיל. בהערכה גסה כ- 20% מפרי זה הצטמק ומ- 80% הנותרים רק כמחצית הפירות השלימו ההבחלה והיו ראויים להארז

כמג'הול עסיסי. המחצית האחרת התרככה והוחמה אלא שאינה הגיעה לאיכות ברת שווק בשום סטנדרט.

2. מרבית פרי ה "חצי בוסר" עבר לבוחל מלא ובהמשך, כעבור יום-יומיים, לעסיסי.

3. מרבית פרי הבוחל עבר לעסיסי.

4. הפרי ה "יבש רגיל" נעשה כהה יותר ולח יותר. הפרי ה "יבש טבעות" נעשה שחור דוחה שאינו בר שווק.

בתנאי האקלים ששררו השנה במטע יטבתה נראה כי משך הזמן בו אחוז הבוחל נע סביב 5% היה קצר ביותר וכי כ- 60% מהפרי הצהוב אינו בשל מספיק להשלים ההבחלה לפרי עסיסי בהבחלה בשמש. ייתכן וגידד אשכול חד פעמי בשלב של 25% בוחל יקטין אחוז הפחת הצהוב לממדים הגיוניים מצד אחד ויקטין הסכנה לפחת בכוון השני, יבש מדי.